

Personal, găsesc că concertul a fost, în ansamblu și în detalii, bun și plin de sens. Dacă v-a plăcut, și dacă-mi promiteți că-mi iertați îndrăzneala, am să-mi permit să vă sugerez să luați seama la concertele de muzică țărănească pe care Muzeul Țăranului le organizează relativ regulat, de aproape zece ani, la numai doi pași de sediul Uniunii Compozitorilor. Frecventarea lor nu e neapărat o pierdere de vreme. Mulți intelectuali de elită - pictori, arhitecți, medici și scriitori - le urmăresc chiar cu interes și asiduitate. Nu-mi amintesc însă să fi zărit vreodată prin public vreo figură de muzician cunoscut, în afară de cea a Clemansei Firca, a lui Gheorghe Firca și a regretatei Miriam Marbe.

Când își plimbă privirile prin sala de concert a muzeului, pictorul Horia Bernea - rafinat amator și cunoscător de jazz și de muzici tradiționale - obișnuiește să observe că, după cât se vede, muzicienii noștri n-au gust pentru nimic altceva decât pentru propria lor muzică. Înainte de a vă hotărî să fiți ofensați, reflectați dacă nu cumva Horia Bernea are puțină dreptate.

Speranța RĂDULESCU

TIMIȘOARA Festivalul Internațional la a XXXIV-a ediție

Lansat în anul 1969, la inițiativa Operei din Timișoara și a Societății Filarmonice "Timișoara", Festivalul Internațional "Timișoara Muzicală" a fost - de atunci încoace, an de an - o manifestare culturală de înaltă clasă, aducând în această parte a țării un suflu de sărbătoare a muzicii de pe o parte și promovând lucrări, formații și soliști, pe de altă parte. Astfel, începând cu ediția a II-a (1971), a venit propunerea (care pe parcursul anilor a devenit leitmotiv) ca la fiecare ediție să participăm la lansarea în primă audiție absolută a minimum două lucrări românești. Iată de ce acest festival a devenit un punct de atracție, o trambulină și o continuare a tradiției muzicale, în spiritul promovării calității, noului și ideii de prețuire a autohtonului. Pe agenda "Timișoarei Muzicale" au figurat constant concerte simfonice, vocal-simfonice, de muzică de cameră, operă, operetă, balet, concerte corale și recitaluri instrumentale.

Sala "Capitol" a găzduit concertul inaugural al actualei ediții. Programul oferit - un medalion comemorativ Johann Strauss - a adus pe scenă uverturi, valsuri, arii, duete, polci, marșuri și galopuri din creația cunoscutului compozitor, iar ca soliști invitați - pe soprana Daniela Vlădescu și tenorul Florin Diaconescu, primiți cu căldură de către public. Dirijorul japonez Atsushi Nukii s-a confruntat cu marea problemă a Filarmonicii "Banatul" - lipsa unei săli proprii de concerte -, dar înaltul profesionalism al instrumentiștilor Filarmonicii, combinat cu cel al dirijorului a dus la bun sfârșit un program din care nu au lipsit nici momentele picante (originalul dirijor înlocuit cu un copil din sală, publicul conducând orchestra...), sporind buna dispoziție a spectatorilor și reușita spectacolului.

A urmat seara celor două opere americane de cameră prezentate în premieră: *The last word* de Mildred Kayden și *Telefonul* (sau *Dragoste în trei*) de Giancarlo Menotti. Benefică dorința realizatorilor Festivalului de a da și această "culoare"! Cuplul din *The last word* care, preocupat obsesiv de ultimele știri, rob al noutăților de ultimă oră, uită să-și trăiască propria viață, a fost încredințat de către regizoarea Ioana Stoianov mezzosopranei Geanina Munteanu (Dusty) și tenorului Anton Zidaru (Rusty), iar personajul mut (inexistent ca atare în partitură, dar creat din necesități de expresie regizorală) lui Bogdan Manciuc, aflat în același timp și în postură de clarinetist. Înaltul grad de dificultate vocal și scenic impus de aceste roluri a fost depășit fără probleme de către tinerii artiști, sub exigenta îndrumare a loanei Stoianov, care semnează prima montare românească a acestei opere. *Telefonul*, cu soprana Rutana Călugărescu (Lucy) și baritonul Daniel Filipescu (Ben), ne-a oferit imaginea unui alt cuplu modern; ea - o femeie alintată, preocupată până și în somn de telefonul devenit element vital și el - exasperat de aparatul care îl plasează mereu pe locul doi în topul preferințelor. Din nou, o strălucire a tinereții și talentului fiind Arabela Tănase. Acompaniamentul, suplinind orchestra, a revenit pianistei Lidia Butnariu, cadru didactic la Universitatea de Muzică din București. Menționez aspectul complex al realizării spectacolului, cu minimum de recuzită dar cu idei noi, regia asigurând un relief cu totul special serii de teatru muzical.

Facultatea de Muzică din Timișoara a fost prezentă prin corala "Camerata Academica Timisiensis" sub conducerea muzicală a prof.univ. Damian Vulpe, programul fiind structurat în două secțiuni: una de factură religioasă și cealaltă de factură laică. Prima parte, cu lucrări de Palestrina, Verdi și Bruckner, s-a încheiat cu "Slavă Ție, Doamne" - poem coral semnat de Petru Stoianov. Cea de-a doua secțiune a debutat cu o lucrare pentru voci egale intitulată "Zori de-aș fi", aparținând aceluiași Petru Stoianov, corului (căruia, de fapt, i-a fost dedicată) revenindu-i onoarea de a o prezenta în primă audiție absolută, alături de lucrări ale altor compozitori români: I. Odăgescu Țuțuianu ("La ivit de zori"), S.Păutza ("Lacul"), C.Romașcanu ("Sârba din câmpie") și M.Ș.Ungureanu ("De brevităte vitae", o variantă a binecunoscutului "Gaudeamus igitur"). Maturitatea interpretării s-a datorat unei intense activități de pregătire, iar repertoriul ales, cu pondere românească evidentă, pledează pentru aceeași notă de maturitate.

În a doua parte a concertului, Orchestra Simfonică a facultății de Muzică, condusă de conf.univ. Gheorghe Costin, a cântat *Concertul în re major pentru vioară și orchestră op.61* de Beethoven, protagonistă fiind Rodica Zeman, studentă în anul V.

Înscriș primul în seria recitalurilor din Festival, acela susținut de soții Manuela Iana Mihăilescu și Dragoș Mihăilescu în sala "Studio" a Liceului de Muzică "Ion Vidu", a propus un program cu precădere romantic: Schumann - "Scene de bal" op.109, Mendelssohn Bartholdy - *Duet în la major op.92*, Brahms - *Variațiuni pe o temă de Schumann op.23* și *Suita "Dolly" op.56* a compozitorului Fauré - toate înscriindu-se în seria lucrărilor dedicate pianului la patru mâini.

Programul ales a scos în evidență calitățile incontestabile ale acestui suplu: interpretare strălucitoare, sincronizare perfectă, bucuria de a fi în fața publicului.

Seara de concert coral a adus în prim plan corala feminină "Carmina Dacica" din Timișoara și corul "Ion Vidu" din Lugoj. De remarcat nivelul profesionist al coralei "Carmina Dacica", formată în exclusivitate din amatori (dirijoare Flora Toth). Programul propus, care a cuprins lucrări de diferite stiluri, și-a asigurat punctul de atracție prin prezentarea în primă audiție absolută a lucrărilor "Nik banditul" a compozitorului spaniol F.Escudero și "Belenengo urian" de G.Lazcano, cu sonorități mai puțin familiare publicului meloman. Ne-am întors totuși pe pământul românesc cu armoniile atât de cunoscute ale "Chindiei" lui Pașcanu, am "colindat" în județul Alba cu aranjamentul coral al lui Ioan Tomi "Fata mare de-ntrebare", iar interpretarea originală a "Brâului amestecat" al lui Vlaiculescu ne-a condus și pe plaiurile muntenești, pentru ca un Grieg să încheie notabila evoluție a formației. În partea a doua a concertului, corul "Ion Vidu" al Casei de Cultură din Lugoj a prezentat un program deosebit de atractiv, în care predominante au fost lucrările românești, executate cu finețea, acuratețea și contrastele de culoare timbrală ce definesc concepția dirijorului Remus Tașcău. Repertoriul, alcătuit din piese arhicunoscute, a dovedit curajul formației de a se expune unei critici exigente, ținând cont că în sală se aflau aproape toți dirijorii de cor din zonă.

Liana Alexandra, Ludwig van Beethoven, Tamas Vesmas, Gheorghe Costin, Bizet-Șcedrin și orchestra Filarmonicii "Banatul" sunt numele care s-au reunit în simfonicul de pe scena timișoreană a Liceului de Muzică.

Pastorala pentru ansamblu de suflători semnată de Liana Alexandra a fost propunerea pentru prima audiție absolută a unui compozitor român - obicei înrădăcinat la Festivalul "Timișoara Muzicală". Sonoritățile stranii, îmbinate cu execuția ansamblului de suflători, au reintrodus publicul în atmosfera secolului XX.

Beethoven, prin *Concertul nr.5 pentru pian și orchestră "Imperialul"* ne întoarce în timp. Tamas Vesmas, pianist de origine română stabilit în Noua Zeelandă, a valorificat cu o dezinvoltură și o tehnică de invidiat, potențialul expresiv al acestui binecunoscut opus. Au existat momente de neconcordanță între solist și orchestră, aceasta din urmă înfrânând parcă elanul pianistului. Totuși, bis-urile au dovedit calitățile expresive ale solistului, ușurința sa extraordinară de a cânta.

Bizet în varianta lui Șcedrin a anunțat finalul concertului. *Suita "Carmen"*, rescrisă pentru orchestră de coarde și ansamblu de cinci percuționiști, variantă accesibilă pentru toate categoriile de public și destul de solicitantă pentru interpreți a ilustrat muzical imaginile din scenariul operei și a captat un public dedicat îndeobște simfonicului.

Interpretarea dată partiturilor de către dirijorul Gheorghe Costin îl plasează pe acesta între cei mai buni conducători de orchestră invitați la pupitrul Filarmonicii "Banatul".

Concertul de prime audiții al trio-ului "Contraste" plasează formația (aflată la 10 ani de la înființare) în continuă ascensiune (până unde?!?), ea uimind de fiecare dată prin calitate, noutate și profesionalism. O nouă demonstrație de acest

gen a avut loc în sala "Studio" a Liceului "Ion Vidu" din Timișoara. Clarinetele și saxofoanele lui Emil Șeim, "clapele" lui Sorin Petrescu și arsenalul de instrumente de percuție ale lui Doru Roman au transformat în sunete partiturile prezentate în primă audiție, aparținând compozitorilor Mihaela Stănculescu, Daniel Kessner, Lucian Meșianu, Helge Jung, Eugen Wendel, René Cattin, Reinhard Flender și Violeta Dinescu. Lucrările au fost scrise special pentru această formație. "*Contraste*" de Mihaela Stănculescu este o piesă care exploatează potențialul instrumentelor și al instrumentiștilor, dezvăluind în aceeași măsură și intențiile compozitoarei. O demonstrativă omogenizare a două timbruri diferite (clarinet și pian) ne-a fost supusă atenției prin *Circling*, piesa compozitorului american Daniel Kessner. În seria lucrărilor dedicate trio-ului "Contraste" de către Lucian Meșianu se înscrie și *Triptique pentru pian, orgă și instrumente de percuție*. Expunerea a dovedit o bună lectură a partiturii, dar și o transpunere artistică a celor doi instrumentiști. Alte repere ale seriei de muzică contemporană au reunit sonorități "neoclasice, neoromantice și neobartokiene" (după cum a spus în prezentarea sa Sorin Petrescu), în lucrarea *Disposition Metamorphose Tan* a lui Helge Jung. În partea a doua a concertului, *Tricercar* de Eugen Wendel, *Le septieme état* de René Cattin, *Perkussiana* de Reingard Flender și *Dies Diem Docet* de Violeta Dinescu - ultima lucrare fiind o transcripție după o partitură scrisă pentru pian. Știu, cuvintele sunt insuficiente, sau inutile, sau "neîncăpătoare": "copleșitor!" e tot ce-mi vine în minte.

"Concert de concerte" este denumirea spectacolului oferit de către prof. Gheorghe Chiculiță, dirijorul Orchestrei elevilor Liceului de Muzică "Ion Vidu" din Timișoara. În prima parte din *Simfonia spaniolă* de Lalo (solsit - Vasile Mureșan, încă licean), *Concertul în do major pentru oboi și orchestră K.V.314* de Mozart (solist - Remus Alăzăroaie, licean și el) -, *Concertul în si minor pentru violoncel și orchestră* de Dvorak (solistă - Roxana Blaga, studentă a Universității de Muzică din București), interpretările tinerilor au tins către stăpânirea stilului, omogenitate, siguranță, dialog cu orchestra... Consemnarea mea păstrează și un gând ascuns: voi scrie despre ei și la alte diții ale Festivalului?

Stockholm Saxophone Quartet, constituit din Sven Westerberg (saxofon sopran), Jorgen Petterson (saxofon alto), Leif Karlborg (saxofon tenor) și Per Hedlund (saxofon bariton), este deja o formație cunoscută publicului românesc prin aparițiile la Săptămâna Internațională a Muzicii Noi de la București, din ediția de acum doi ani. Acești invitați de onoare ai Festivalului timișorean au optat pentru opt prime audiții. *Kellerbacksvariation* de suedezul Sten Melin (lucrare de dimensiuni mici, dar dificilă din punct de vedere tehnic, realizată excelent) și *Dithyramb pentru saxofon alto-solo* de Sven Erik (lucrare în care materialul muzical suportă o serie de reveniri și reevaluări timbrale și despre care solistul Jorgen Petterson spune că este "un argument de a învăța să cânti frumos pe instrument") au fost urmate de Adrian Borza - cu *Solo & akSax*. Compozitorul sugerează un joc popular (geamparalele) realizat cu virtuozitate de către soliști; am surprins și aspectul implicării acestora în joc, fiind pe punctul de a dansa. *HaOr* de Petru Stoianov, o lucrare complexă, concepută pentru dublu cvartet instrumental; a

fost prezentată în varianta unui cvartet viu și a altuia pe bandă magnetică. Ideea generatoare este dialogul, realizat într-o variantă originală, în care vocile se individualizează prin “nuanțe”, creând un supraplan dinamic, dominat de legea “sunetului-durată”, la rândul lui indus de proporția de aur. Menționez că această lucrare “respirând lumina”, a fost dedicată maestrului Anatol Vieru. Doina Rotaru a scris lucrarea *Alean* în 1997, la cererea cvartetului de saxofoane din Stockholm. Eterofonia stă la baza fluxului sonor în continuă evoluție. Multiplele modalități de emisie sonoră plasează lucrarea în contemporaneitate, iar ușurința realizării interpretative îi plasează pe soliști în top. *Pulse-Impulse* de Cristian Marina sugerează două stări de spirit contrastante. Sonorități compacte, sinuoase, structuri ritmico-melodice comprimate sau dilatate alcătuiesc această lucrare reușită din punct de vedere interpretativ. *Manhattan Serenade* (Louis Alter) și *“Oodles of noodles”* (Jimmy Dorsey) au adus în final sonorități de jazz, pentru a întregi actul artistic prezentat în această seară, atât de specială...

Concertul vocal-simfonic al Filarmonicii “Banatul”, dirijat de Remus Georgescu, dirijor al corului fiind Iosif Todea și avându-i ca invitați pe Carmen Gurban (soprană), Lucia Kriska-Papa (altistă), Ionel Voineag (tenor) și Pompei Hărășteanu (bas), a încheiat cea de a XXIV-a ediție a Festivalului Internațional “Timișoara Muzicală”. În program - o lucrare pe cât de complexă, pe atât de aplaudată pentru măiestria cu care a fost re-creată în fața publicului: *Requiemul* de Verdi. Mesajul profund uman și spiritul de înălțătoare aspirații au marcat - asemenea unui generos portal - reintrarea în obișnuitul stagiunii.

Dar cât de “obișnuită” poate fi o stagiune care s-a mai îmbogățit cu o ediție de Festival?

Veronica Laura GORUN